

Palvelujen myöntämisen perusteet: Perhehoidon toimintaohje – vammaisten ja ikäihmisten perhehoito 1.1.2025 alkaen

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta 23.10.2024
2373/05.00.00/2024

Valmistelija vastuualuejohtaja Tuija Koivisto p. 040 513 5821
palvelujohtaja Mirja Ahoniemi p. 040 550 3719
palvelupäällikkö Saara Paananen p. 0400 115 656

Selostus asiasta

Yleistä

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Sen tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen ja tarpeenmukaiseen hoitoon sekä läheisiin ihmissuhteisiin perheenjäsenenä.

Perhehoidolla edistetään perhehoidossa olevan henkilön hyvinvointia, toimintakykyä, perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat asiakkaan elämäntilanne, aikaisemmat elämäkokemukset sekä hoivan ja huolenpidon tarve.

Yhteys strategiaan

Perhehoitopaikkojen käyttö antaa asiakkaille mahdollisuuden asua kodinomaisessa ympäristössä, joka tukee myös heidän kokonaisvaltaista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Perhehoidolla voidaan vaikuttaa omaishoitajien jaksamiseen, tukea kotona asumista ja vastata eri asiakasryhmien palvelutarpeisiin.

Keski-Suomen hyvinvointialueen strategisena tavoitteena on vaikuttaa palvelurakenteeseen sitä keventäen. Perhehoidon lisääminen ja uusien perhehoitajien kouluttaminen vaikuttaa merkittävästi raskaampien asumispalveluiden käyttöön. Perhehoidon lisääminen vaikuttaa merkittävästi hyvinvointialueen palvelurakenteeseen keventäen sitä ja vaikuttaa sitä kautta myös palveluista aiheutuviin kustannuksiin niitä vähentäen.

Lainsäädäntö

Perhehoito on hyvinvointialueen järjestämää palvelua, josta säädetään perhehoitolaissa (Perhehoitolaki 263/2015).

Perhehoito voi olla lyhytaikaista tai pitkäaikaista perustuen yksilölliseen palvelutarpeeseen ja elämäntilanteeseen sekä asiakkaalle laadittuun asiakas- tai omaishoitosuunnitelmaan, palvelusuunnitelmaan ja/tai erityishuolto-ohjelmaan (kehitysvammaiset). Perhehoito on perhehoitolain mukaista toimeksiantosopimukseen perustuvaa perhehoitoa. Toimeksiantosopimuksessa määritellään yksilöllisesti perhehoidon muoto ja sen kesto.

Perhehoitajille maksettavien hoitopalkkioiden, kulu- ja käynnistämiskorvausten tarkistus tehdään vuosittain lakisääteisen indeksikorotuksen mukaisesti (Perhehoitolaki 263/2015 19 §).

Nykytilankuvaus

Keski-Suomessa vammaisten ja ikäihmisten perhehoitoa on koordinoitu keskitetysti ja perhehoitoon liittyvää toimintaohje on jo vuosia ollut yhtäläinen kaikissa Keski-Suomen kunnissa. Keski-Suomen hyvinvointialueella vammaisten perhekoteja on noin 42 ja ikääntyneiden perhekoteja noin 17. Kotiin vietävää perhehoitoa toteuttaa 14 perhehoitajaa ja sijaisina toimii 12 perhehoitajaa. Perhehoidossa on asiakkaita noin 270, joista pitkäaikaista perhehoitoa käyttäviä noin 46. Ikäihmisten ja vammaisten perhehoidon arvioidut nettokustannukset vuonna 2024 ovat noin 2 000 000 €.

Vaikutusten arviointi

Perhehoidon lisääminen vaikuttaa perhehoidon kustannuksiin nousevasti, mutta puolestaan tukee omaishoitajia, kotona asuvia asiakkaita ja sitä kautta vähentää pitkäaikaisen tai lyhytaikaisen ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkojen tarvetta ja sitä kautta vaikuttaa hyvinvointialueelle aiheutuviin kokonaiskustannuksiin vähentäen niitä.

Perhehoidon toimintaohjeessa on selkeytetty asiakirjan rakennetta ja sen rakennetta sekä tarkennettu perhehoitajien tuen muotoja sanallisesti tarkemmalla tasolla. Ennakkovalmennukseen liittyvät maksut määriteltä asiakirjaan.

Pitkäaikaiseen perhehoitoon on esitetty muutosta perhehoitajalle kertyviin vapaisiin. Nykyisin perhehoitajille kertyy vapaata 3,5 pv/kk. Pitkäaikaisessa perhehoidossa vapaita kertyy 1.1.2025 jälkeen 4 pv/kk. Tämä lisää vapaavuorokausia 6 pv./v./sopimus. Pitkäaikaiseen perhehoitoon esitetään hoitopalkkioiden nostoa 5 % ja samalla muutosta siihen, ettei hoidon sitovuus (päivätoimintaan osallistuminen) vähennä hoitopalkkiota eikä kulukorvausta. Nosto pitkäaikaisessa perhehoidossa, koska se on jäänyt jälkeen lyhytaikaisen perhehoidon palkkiotasosta. Vapaapäivien lisääminen ja palkkion nosto vaikuttaa hyvinvointialueen kustannuksiin noin 80 000 €/v. Tavoitteena on saada lisättyä myös pitkäaikaista perhehoitoa ja sitä kautta vaikuttaa palvelurakenteeseen keventäen sitä.

Perhehoidon vahvempi käyttö omaishoidon lakisääteisten tai harkinnanvaraisten vapaiden järjestämisessä tukee omaishoitajien jaksamista ja heidän selviytymistään vaativasta omaishoitotilanteesta. Perhehoitojaksojen myöntäminen kotona asuville asiakkaille tukee heidän toimintakykyään, vähentää yksinäisyyden ja turvattomuuden tunnetta sekä vaikuttaa kotona asumisen mahdollisuuksiin tukien sitä. Perhehoidon käyttö turvaa myönnettyjen palveluiden toteutumista. Lyhytaikaisen ja kotiin järjestettävän perhehoidon lisääminen vähentää lyhytaikaispaikkojen ruuhkautumista ja sitä kautta vaikuttaa asiakasprosessien sujuvuuteen ja paikkojen riittävyyteen. Asiakasprosessien sujuvuudella on vaikutus muun muassa oikea-aikaiseen sairaalasta kotiutumiseen.

Kotiin järjestettävän perhehoitopalkkiota on esitetty muutettavan tuntiperusteiseksi. Aiemmin palkkio on maksettu kertakorvauksena ja korvauksen suuruus on ollut sama, vaikka toteutuneet työtunnit ovat olleet erilaiset. Tuntiperusteisessa palkkiossa perhehoitajalle maksetaan tehdyistä tunteista ja on perhehoitajia kohtaan oikeudenmukainen. Tuntikorvaus on laskettu kolmannen hoitopalkkioluokan kertakorvauksen keskiarvosta ja hinnaksi muodostuu 16,31 €/h. Mikäli hoitoaika ylittää 8 tuntia/vrk, maksetaan tästä kertakorvaus 140 €/vrk. Vertailua tehty myös eri hyvinvointialueiden välillä. Muutoksen kokonaiskustannusvaikutusta ei pystytä arvioimaan, koska nykykäytännöllä asiakasohjauksesta ei ole tehty asiakkaille tuntiperusteista palvelun myöntämistä vaan palvelu on myönnetty vaihtelevilla tuntimäärillä, esimerkiksi 3-8 h/kk.

Lyhytaikaisessa perhehoidon vapaan korvausta, mikäli asiakas on perhehoidossa vähintään 14 vrk/kk, on esitetty laskettavaksi 3,5 päivästä kuukaudessa lakisääteiseen 2 pv./kk. Lyhytaikaisessa perhehoidossa vapaa tulee korvattavaksi rahallisesti. Lyhytaikaista perhehoitoa tuottavalla perhehoitajalle on pitkäaikaista perhehoitajaa paremmat mahdollisuudet pitää vapaita, kun hän jaksottaa työtään. Korvaus lyhytaikaisesta perhehoidosta on merkittävästi suurempi kuin pitkäaikaisesta perhehoidosta. Muutos vaikuttaa tasaavasti perhehoitomuotojen välisiin eroihin ja vähentää osin hyvinvointialueelle aiheutuvia kustannuksia n. 7000 €/v.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Palvelujen myöntämisen perusteet ovat luonnosversioita, kunnes ne hyväksytään aluehallituksessa. Kokouksen jälkeen hyväksytyt versiot siirretään Keski-Suomen hyvinvointialueen verkkosivuille.

Esittelijä

Järjestämispäällikkö Virtanen Jarna

Päätösehdotus

Lasten, nuorten ja perheiden lautakunta

1) merkitsee asian tiedoksi

2) esittää aluehallitukselle hyväksyttäväksi liitteen mukaisen ehdotuksen myöntämisperusteiksi.

Päätös